

Venäläistä kansanrunoudentutkimusta

V. J. PROPP *Russkije agrarnyje prazdniki*. Opyt istorikoetnografitšeskogo issledovanija. Leningrad 1963. 143 sivua.

Professori Vladimir J. Proppilla on venäläisen kansanrunoudentutkimuksen alalla merkittävä tuotanto, jolla hän sodan jälkeen on hankkinut arvostetun nimen omassa maassaan. Niinpä v. 1946 ilmestynyt »Ihmesadun historiallisista juurista» on tasasuhtaisesti rakennettu

teos venäläisen saduston erikoispiirteistä ja sen kansainvälisestä taustasta. »Venäläinen sankariepos» on ehtinyt toiseen korjattuun painokseen (1958). Valta-meren takana tunnetaan »Morphology of the folktale» (Philadelphia 1958), joka on Proppin varhaisimpia tuotteita;

venäjäksi se ilmestyi jo 30 v. aikaisemmin (Voprosy poetiki XII).

Proppin uusin, yllä mainittu teos venäläisistä maanviljelysjuhlista on määritelty historiallis-kansatieteelliseksi tutkimusrytykseksi, joka ilmeisesti on tarkoitettu kansantietouden harrastajille, opiskelijoille, jopa modernia uskonnonvas-taista propagandaa levittäville. Sen vuoksi näyttää siltä, että teoksen aihepiiristä on kitketty kirkon osuus kansantraditioon melko tarkkaan. Näin ollen on koetettu tähdentää kaikkein vanhimman slaavilaisen kansantietouden vaikutusta — lähinnä kuitenkin XIX vuosisadan muistiinpanojen perusteella — maanviljelykseen kuuluvissa tavoissa. Tosin tekijä vakuuttaa jo ensi sivulla, että esim. »vainajain muistelemisen hautajaispuurolla (*kuľja*) taikka talojen koristelemisen koi-vuilla helluntaisiin perustuvat tiettyihin uskonnollismytologisiin rukouksiin riippumatta siitä, onko niillä erityistä kirkollista luonnetta vai ei».

Luotuaan katsauksen tutkimuksen historiaan Propp toteaa aikaisempien tutkijoiden kiinnittäneen huomionsa kuhunkin juhlaan erikseen, mutta hän itse pitää tärkeänä tarkastaa kaikkia juhlia yhdellä kertaa. Seitsemässä luvussa tekijä selvittää alan keskeisimpiä tutkimuskoh-teita. Kuolleiden muistamista koskeva tietous antaa hänelle aiheen esittää ver-

tauskohtia antiikin, jopa afrikkalaisten tavoista. Vainajain kultti on hänen mielestään kiinteästi yhdistynyt maanviljelyksen tavoitteisiin ja pyrkimyksiin. Tähän liittyvät myös tapoihin kuuluvat ruokailemiset ja eri ruokalajit, jotka nekin määräaikoina nautittuina olivat edistämässä maanviljelijän toimia. Kevään vastaanotto, tervehdys- ja loitsu-laulut johtavat lukijan kiletoimiseen tai syksyisen *ovsen*-juhlan menoihin. Kasvien (esim. laskiaispuun, virpovitsojen) palvontaa on selvitelty suppeasti. »Kuolema ja nauru» on mielenkiintoisesti rakennettu kontrastiluku, joka valaisee varsinkin hautajaismenoleikkejä ja laskiaisen vastaanottoa. Tästä Propp siirtyy leikkeihin ja huvituksiin kuvaillen niitä laajaotteisesti ja harrastusta herättävästi.

Nelisivuinen lähdeluettelo on arvokas yleensäkin venäläistä kansantietoutta tutkittaessa. Siinä on etupäässä mainintoja viime vuosisadan kirjallisuudesta, vain neljannes kaikista on neuvostoajan satoa, jonkun ulkomaisenkin tutkijan teos (mm. Mansikan itäslaavien uskon-nontutkimus) on mukana.

Proppin tutkimus on virkistävä kat-saus venäläisen folkloren maailmaan ja ennakkoluulottomasti ja lyhyesti siinä on yritetty ratkaista eräitä kansantie-touden pulmakysymyksiä.

S. HENEN